

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annotationes Ioannis Bugenhagij Pomerani in decem epistolas Pauli

Bugenhagen, Johannes

Basileae, 1524

VD16 B 9232

Capvt III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36165

Omnes.

Vulgi enim more oratio est interpretanda.

CAPVT III.

Non gaudet in domino, qui gaudet & confidit
 in iustitia sua, in sapientia sua, in diuitijs suis;
 & in summa, qui inuenit in se aliquid in quo confidat.
 Pauperes enim euangelizantur, id est letum nuncium
 accipiunt: hoc est, illorum est Euangelium, quos Chri-
 stus peccatores adpellat, dicens: Non ueni uocare iu-
 stos, sed peccatores. Vnde Hieremiae 9. Hæc dicit do-
 minus, Non gloriatur sapiens &c. sed in hoc glorie-
 tur qui gloriatur, nosse me. Semper enim & in eter-
 num turbaberis, nisi fide didiceris in solo deo (id quod
 ubique scriptura monet) gloriandum. Nam consci-
 entia in tentatione coram deo consistere non poterit
 præ horrendo dei iudicio: quia peccatores sumus &
 ipsissimum peccatum, nisi credamus Christum nobis
 factum à deo sapientiam, iustitiam, sanctificationem
 & redemptionem, 1. Corin. 1. Hoc est Christianorum
 gaudium, qui in se descendentes, nihil inueniunt nisi
 damnationem. Nam qui pro nobis tradidit unigeni-
 tum, quomodo non cum illo nobis omnia donauit? ad
 Rhoma. 8. Verum hic irrumpunt genimina uiperarum
 illius serpentis ueteris semē, lupi rapaces, canes
 impudici, lacerantes gregē dominicū, & à Christi cor

Gaudium
 Christiani

§ ANNOT. IOANNIS POMERANI

pore abrumpere satagentes, tentantes mentes à simplicitate abducere: quemadmodum abduxit serpens uirginem Euam, ut dicitur 2. ad Corinth. ¶. Simplicitas est, ut simpliciter credamus nos omnia habere in Christo. Illi uere docent confidere in operibus nostris, in iustitia nostra, & meritis nostris, quo fit ut Christus reddatur nobis inutilis, sicut & pharisæis, quos infra uocat inimicos crucis Christi: id est, qui doceant non gloriam dei, sed sua lucra, suamq; gloriam querant, in suam & perditionem & confusionem eternam. Quid enim aliud consequerentur, qui deum habent uentrem, sicut omnes hodie uidemus qui obtinentur gratiæ dei, nolentes nos ex sola in Christum fide iustificari? *canes impudici*, nescientes saturitatem, ut dicitur Esaiæ 56. Operarij mali, qui in messe dominica non domini, sed suum agunt negocium, qui audient in iudicio dei: Discedite à me omnes qui operamini iniquitatē. Licet gloriari uoluerint: Domine, nonne in nomine tuo prophetauimus? &c. Hi se iactant circumcisionem esse, cum reuera coram deo non circumcisio sint, sed concisio & laceratio doctrinæ Euangelicæ. Hic igitur aduerte, notatos pseudopostolos eo tempore, qui erant secundum carnem Iudæi, qui gloriantes se populum esse dei, cui factæ erant promissiones, & quem deus tam sæpe honorauerat, & è quorum sanguine iam etiam Christus natus erat, doce-

*Canes
impudici*

bant opera legis necessaria ad salutem: contra quos
 acerrime & cum dolore inuehitur Paulus, sicut & fe-
 re ubique. Si enim quæsieris per opera iustificari, iam
 Christus iustitia tua non est. Hoc ergo est Christum
 abnegare, & Antichristum in locum eius statuere, 1. aperte non
 Ioannis 2. Hic est Antichristus, qui negat patrem & negant, sed
 filium. Si igitur hoc uerum est de illis, qui nitebantur eius uirtus
 inducere opera, & iustitiam legis, cuius tamē author-
 erat deus: quid de nostris dicemus, qui de legibus &
 traditionibus meræ humanis & fictis certant, docens
 tes doctrinas & mandata hominum, & insuper do-
 ctrinas demoniorum? ut uocat Apostolus.

Nos enim sumus circumcisio.

Habes hic spiritualem circumcisionem, spirituale se-
 men Abrahæ, qui credidit deo, & reputatum est ei ad
 iustitiam. Circumcisio carnis non erat iustitia, sed si-
 gnum tantum fidei, ut dicitur ad Rhomanos 4. Qui
 ergo rem, id est iustitiam fidei non habent, inane tan-
 tum signum circumcisionem ferunt. Oportet enim esse
 se circumcisionē cordis in spiritu, non litera, ad Rho-
 2. De quo Moses Deut. 30. Circumcidet dominus de-
 us tuus cor tuum, & cor seminis tui, ut diligas domi-
 num deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima
 tua, ut possis uiuere. Hæc spiritualis circumcisio est, nō
 solum quorūdam adfectuum impurorum resecatio, ut
 aures nō libenter audiant turpia, os nō libenter dicat

ANNOTAT. IOANN. POMERANI.

manus non faciant rem : sed maxime refecatio infidelitatis, quæ fons est omnium uitiorum . Cœpisti enim fide iustificari, id est, circumcidi : nondum perfecte iustificatus es, id est nõdum perfecte credis . Quis enim in hoc gloriabitur, cum & Paulus dicat se nondũ apprehendisse, licet hoc ipsum à deo tibi, qui iam cœpisti credere, pro perfectione imputatur ? Oportet enim ut semper pergas ex fide in fidem, docente intus spiritu : id est ut semper circumcideris, & baptizeris igni & spiritu sancto, ut tandem abijciatur, & exuratur omnis uetustas. Nemo enim est, in quo nõ sit hypocrisis, & qui non tribuat aliquid suæ iustitiæ, donec spiritus ille igneus omnia exurat, ut tandem possis occurrere Christo in uirum perfectũ, ut est in Ephesijs. Dum enim adhuc quibusdam externis hæres, Christo perfecte iungi non potes. Hic spiritus paulatim, et miro modo agit, ut cadant omnia, in quibus aliquid confidentiæ habere uidebamur, ut tandem agnoscas solum Christum esse iustitiam tuam, & mediatorem tuum, & te dilectum in dilecto filio dei. Qui enim externam iustitiam magnificiunt, Christum ignorant: Hoc est quod hic Paulus uocat, In carne gloriari, id est in externis, & operibus legis . Istam circumcissionem, & istum spiritum baptismi quotidie reuelante deo in nobis discimus: tantũ rogemus deũ, ut confortemur spiritu, & pergamus, nõ reuertamur retrorsum.

Spiritus.

Ioannis 4. Spiritus est deus, &c. Non carne, nō litera, id est externis rebus: sed bona cordis uoluntate, quam deus dat per spiritū suum, quem nobis, si credimus, emeruit Christus. Psal. 1. Sed in lege domini. Vide diligētissime quā abijcat confidentiā in operibus legis, ut in solo Christo gloriemur. Ego inquit prae omnibus pseudapostolis gloriari possum in carne legis ut sanctus & honoratissimus Iudaeus: sed omnia repositaui ut stercora propter cognitionē Christi, quae excedit omnia. Quo enim amplius didiceris Christum cognoscere, tanto magis cadūt illa opera, & omnes iustitiae, in quibus homines confidunt: & subinde plus illuminaris, intantū confirmatus, ut etiam portae inferorum praeualere tuae fidei non possint: tantū memineris portare adhuc aliorum infirmitates, memineris quoque te adhuc omnia non comprehendisse, te nondum esse perfectum, multa adhuc te ignorare: quippe qui omnia tua praeterita, ueritate exigente, cogeris damnare. Sicut enim tuam insipientiā Christus fert, ita & tu fer aliorum. Melior est conditio adhuc errantium, quam illorum qui se iam putant adprehendisse. Adhuc namque in multis deficiamus omnes, sed consolatur hic nos Paulus, dicens: Si quid aliter in uobis sentitis, hoc quoque uobis deus reuelabit. Deus multa ignorare permittit sanctos, & in quibusdam etiam errare: ut deprehēso

ANNOT. IOANNIS POMERANI

Quare de- post (ex eius gratia) errore, discamus nō cōfidere nos
us permit- bis. Stultæ sumus ouiculæ, sed sub manu Christi pasto-
tat sanctos ris perire non possumus.

errare.

Verus cul-
tus dei.

Spiritu colimus deum, si fide & fiducia feramur in
eum, & eum timeamus.

Potentiam resurrectionis Christi cognoscit, qui scit
Christum regnare, & triumphare super mortem, pec-
catum & inferos, qua eadem potentia nos credimus,
ut dicitur ad Ephe. 1. Vnde ad Rhom. 4. Resurrexit
propter iustificationē nostrā, ut & nos essemus iusti.
Et ad Eph. 2. Deus qui diues est in misericordia, &c.
Hæc nisi spiritu docente, intelligere nō possumus. Est
enim uera fides Christiana.

Communionē uero ad afflictionē Christi agnoscimus,
dum omnes Christi afflictiones, nostras esse intelli-
mus: & rursus omnes nostras, Christi & in Christo es-
se benedictas, & esse bonam dei uolūtātē quicquid no-
bis acciderit. Ad Coloss. 1. Nūc gaudeo &c. Tali cō-
munionē ad afflictionē & tentationū, peruenimus tādē
ad plenā resurrectionē: sicut et Christus peruenit. Be-
atus qui intelligit. Christianus nō uidet quantū cucur-
rerit (alioqui adscriberet suæ iustitiæ) sed quantum
adhuc est currēdū. Imò oīa sua præterita dānat, ut ī so-
la Christi iustitia gloriatur, p quā se credit saluādum.

Nam nostra &c.

Electi enim dicuntur regnū Christi, regnū dei, regnū
cœlorum,

Regnū chri

IN EPI. PAULI AD PHILIP. 29

caelorum, in quibus deus ipse regnat, idcirco & regnū
lucis dicitur. Contrā uero regnum mundi, dicitur re-
gnum tenebrarum, &c. Sic ad Coloss. 3. Si resurrexistis
una cum Christo &c. Et hic ca. sequēti, quae sit caelica
conuersatio, sic dicit.

Quod reliquum est fratres, &c.

Et caelis Christum rediturum, ut liberet nos plene à
corpore mortis huius cōpleta resurrectione, saepe ipse
in Euāgelio testatur. 1. Ioan. 3. Scimus quod cū appa-
ruerit, &c. Et omnis qui, etc. De resurrectione & cor-
pore nostro glorificando legis 1. Cor. 15. Vnde salua-
tor Matth. 13. Tunc fulgebunt iusti sicut sol in regno
patris eorum. Et ne quis animalis homo dicat: quomo-
do resurgūt corpora consumpta in terris, aqua, aëre,
igni, deuorata à bestijs? &c. Addit secundum efficaci-
am, &c. Non erit impossibile apud deum omne uer-
bum, deus sic uult & potest. Incredulus contrā dispu-
tat, qui autem credit dicit cum Ioan. Scimus quod cum
apparuerit, &c. filij dei erimus. Et cum Paulo Rho-
8. Scimus quod omnis creatura ingemiscens, &c.

CAPVT IIII.

Σύζυγος coniugem significat & comparem. De
uxore ergo Pauli intelligūt, quam germanam
dicit: id est, ueram & synceram, quod Christiana quo-
que sit ut Paulus, & Euangelij promotrix.

d 5